

З 1935 р. здійснювався перехід до кадрової системи комплектування Червоної Армії, кількість якої за 5 років збільшилася в 3 рази. Спільно з цим у соціально-економічному та політичному розвитку СРСР проявилися і в надзвичайно негативні віяння: розквіт тоталітарної диктатури, масштабні репресії, великі прорахунки в управлінні індустрією, виснаження сільського господарства тощо. Все це підривало вагу Радянської держави, негативно позначалося на світовому визнанні. Проте, Радянський Союз завдяки потужним трансформаціям на той час виявився одним з найпотужніших гравців на світовій арені.

Разом з тим, суттєвий вплив на становлення міжнародних відносин у згаданий період чинили різноманітні громадські організації, які виступали за збереження миру, посилення рівня захищеності громадян у Європі та світі, протистояли радикальним рухам, зокрема фашизму [3, с. 34-35].

Загалом, світ поділився на два блоки: держави антигітлерівської коаліції, які надавали перевагу пацифізму, але свідомо розуміючи настрої на міжнародній арені у будь-який момент були спроможні захистити себе; з іншої сторони, держави-союзниці «Антикомінтернівського пакту», які витрачали максимум ресурсів у процесі активної мілітаризації, щоб продемонструвати свою могутність та можливість проявити агресію у будь-який момент.

Список використаних джерел:

1. Сажко В. В. Історія міжнародних відносин. Курс лекцій для студентів усіх напрямів підготовки всіх форм навчання. – Полтава: ПолтНТУ, 2013. – 370 с.
2. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917-1945 рр.: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1997. – 232 с.
3. Горохов В.Н. История международных отношений. 1918 – 1939 гг.: Курс лекций. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2004. – 288 с.
4. Европа между миром и войной. 1918-1939. / Ред. кол.: П.О. Чубарьян и др. – М.: Наука, 1992. – 224 с.

Маршак Ю.О.

студентка;

Калуга В.Ф.

*доктор філософських наук, професор,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦИСТСЬКИХ ВІЙСЬКОВИХ РОЗВІДУВАЛЬНИХ ВІДДІЛІВ НА ТЕРИТОРІЇ СРСР

Готуючись фактично до неминучої війни з СРСР, керівництво фашистської Німеччини помітно наростило міць та оперативні можливості органів розвідки і контррозвідки, приділяючи значну увагу шпіонажу та іншим формам підривної

діяльності. У порівнянні з 1939 роком у 1940 році кількість німецьких агентів на території СРСР зростає понад в чотири рази. Найперше, органи розвідки були створені при штабах воєнних округів та воєнно-морських баз. При цьому, в ході підготовки гітлерівської Німеччини до нападу на СРСР, що наразі є наймасштабнішим у контексті вікопам'ятної історії, вагома роль відводилася адміралу (з 1940 року) Вільгельму Францу Канарісу (нім. Wilhelm Franz Canaris), начальнику «Абверу». Згадане утворення, за своєю суттю, було управлінням з високим рівнем автономності при верховному командуванні збройних сил.

Абвер – орган військової розвідки і контррозвідки Німеччини часів домінування фашистської ідеології, який, починаючи з 1919 по 1938 роки був офіційно підпорядковуваний Міністерству оборони. Починаючи з 1935 року Абвер очолював досвідчений розвідник Канаріс, який активно сприяв перетворенню підпорядкованої йому структури на один із найважливіших інструментів гітлерівської політики. Після скасування 1938 року військового міністерства Абвер реорганізовано в управління розвідки і контррозвідки при штабі Вермахту [1].

Військова розвідка «Абвер» була третім відділом генерального штабу. З розвідкою тісно взаємодіяла поліція гестапо, яка працювала як самостійний орган. Вона мала відділи розвідки, контррозвідки, вербування, слідства, а також здійснювала нагляд за установами зв'язку, пресою, політичними партіями, радіо, кінематографом тощо. Між тим, діяльність підрозділів «Абверу» та території СРСР, а надто в Україні, якщо знаходила дослідницьке відображення, то досить обмежене. Причиною цього була закритість усіх ресурсів, з яких можна було б почерпнути інформацію чи свідчення з приводу роботи «Абверу». Відтак, відповідного спрямування інформація здебільшого за своє джерело мала свідчення ветеранів та спогади безпосередніх учасників чи певним чином задіяних німецькою розвідкою та контррозвідкою.

Відповідно до поставлених завдань в Управлінні було сформовано низку відділів: «Абвер 1» – розвідка; «Абвер 2» – саботаж, диверсія, терор, повстання; «Абвер 3» – контррозвідка; «Аусланд» – іноземний відділ; «ЦА» – центральний відділ. Штаб німецького військового з'єднання від дивізії та вище складався з 3-х основних відділів: оперативного – «1а», відділу тилу – «1в», розвідувального відділу – «1с». Останні займалися збиранням та обробкою інформації про дислокацію підрозділів, аналізом бойової підготовки та морального стану особового складу підрозділів Червоної армії, профілактичною роботою в частинах німецької армії по боротьбі зі шпигунством, радіопропагандою та поширенням антирадянських листівок на передовій лінії фронту, військовою цензурою. Це були пункти, де концентрувалася вся розвідувальна інформація для її подальшого аналізу та реалізації [2].

З метою отримання своєчасної інформації представники розвідувального відділу проводили допити військовополонених відразу після їхнього захоплення, для цього перекладачі виїжджали до пунктів збору, де проводився допит. Другим етапом опитування був допит працівниками після прибуття військовополонених до постійних таборів. Там у них вилучали всі документи,

які пізніше використовувалися німецькими шпигунами для розвідки в тилу Червоної армії.

«Абвер» займався також вербувальною роботою. Німці розраховували на вербування військовополонених, які могли надалі міцно укорінитися у таборах Червоної армії. Внутрішньотабірна агентура формувалася за рахунок пропагандистів, поліцейських, табірних старшин, які мали на своєму власному зв'язку близько десяти інформаторів з числа військовополонених. Кожен завербований давав усну або ж письмову згоду на співробітництво, після чого такій особі створювалась біографічна картка. У документах не вказувались імена і номери завербованих осіб, з метою страхівки, якщо матеріали потраплять до радянської розвідки.

Перед направленням у радянський тил підготовлені агенти часто проходили «стажування» в окупованих районах, де брали участь у каральних операціях, боротьбі з підпільно-партизанським рухом, роботі у «неблагонадійному» середовищі, заходах контррозвідки та поліції на важливих об'єктах транспорту, військової промисловості, серед мобілізованого населення. Для закріплення результатів вербування таких осіб використовували як провідників, провокаторів, а також як камерні підсадки. Щодо цінної агентури, її вербування оформлювалося відбором підписки, фотографуванням, у тому числі негласним та у компрометуючих ситуаціях, а також складанням спеціальної декларації із зазначенням змісту завдання та результатів його виконання. Агентів, спрямованих на найбільш важливі завдання, не лише ретельно підбирали, вивчали, перевіряли та готували, але й переправляли за лінію фронту та супроводжували на глибину до 50 кілометрів. Відповідні групи мали на меті створення у радянському тилу резидентур, розгортання повномасштабної розвідувальної, диверсійної, терористичної діяльності, забезпечення її конспіративними квартирами та зв'язком [3].

Усі відділи «Абвер» були важливою частиною в системі розвідки Німеччини. Налагоджена система розвідки давала значні результати у війні Третього Рейху. Співробітники «Абвер» проводили роботу зі збору і обробки розвідувальної інформації щодо Червоної Армії. Вони проводили розвідувальну роботу серед цивільного населення, військовослужбовців, військовополонених. Саме ця розвідувальна служба організовувала роботу місцевих військових комендатур то формувала загони для боротьби з радянськими партизанами. Проте, не дивлячись на обсяг роботи, зроблений підрозділами «Абвер», та рівень професійності представників Абвера, плани гітлерівського командування на території СРСР зазнали фіаско.

Список використаних джерел:

1. Вронська Т.В. Абвер // Енциклопедія історії України: Т. 1: А-В / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во «Наукова думка», 2003. – 688 с. Режим доступу: <http://www.history.org.ua/?termin=Abver>
2. Людмила Чаплінська. З історії Другої світової війни / Німецькі військові розвідувальні відділи «Іс»: завдання та діяльність на території України у 1941-1944 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/41032/13-Chaplynska.pdf?sequence=1>

3. Ігор Шиденко. Галузевий державний архів СЗР України / Щодо діяльності спеціальних служб гітлерівської Німеччини на окупованій території України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://szru.gov.ua/index_ua/index.html%3Fp=3154.html

Турчинська А.Н.

студентка,

Національний університет «Львівська політехніка»

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ЇХ ДІЯЛЬНІСТЬ

Міжнародні організації (далі МО) можна віднести до числа найрозвиненіших механізмів регулювання відносин на міжнародній арені. Зростаюча кількість, вплив та активність міжнародних організацій вважається одним із визначних аспектів міжнародного розвитку.

Розвиток та розширення кількості міжурядових організацій може різко вплинути на різноманітні політичні та міжнародні процеси, тому, вивчення авторитетності держави в МО допоможе зрозуміти можливість країн учасниць МО впливати на рішення самої організації, і, як наслідок, на усю міжнародну спільноту.

Метою дослідження є аналіз ролі міжнародних організацій на міжнародній арені, особливостей процесів прийняття рішень в МО та визначення сили впливу країн на діяльність міжнародних організацій за допомогою політичних індексів.

Міжнародні організації – це об'єднання трьох або більше держав, або ж міжурядових організацій, яке спрямоване на вирішення спільних проблем чи організації проектів. Співробітництво в межах МО здійснюється в політичній, економічній, культурній, правовій, науково-технічній галузях. МО, зазвичай, мають власну систему органів, прав, обов'язків, автономну волю – її обсяг визначається державами-членами МО – які є похідними правами та обов'язками держав [1].

Для проведення дослідження було обрано такі міжнародні організації – Рада Європейського Союзу (далі – ЄС), Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) та Виконавча рада Міжнародного Валютного Фонду (далі – МВФ).

Європейський союз – це МО, яка об'єднує 28 європейських країн з метою забезпечення миру та процвітання громадян в рамках об'єднання на основі схожих економічних, політичних та соціальних цілей. Рада Європейського Союзу (або ж Рада Міністрів) це один із двох законодавчих органів ЄС і один із семи інститутів ЄС. До складу Ради ЄС входять 28 міністрів урядів країн-членів ЄС. Також в Раді ЄС бере участь єврокомісар (але він не має права голосу) [2].

ООН – це універсальна МО, яка була створена з ціллю підтримки миру, міжнародної безпеки та розвитку співробітництва між державами. Відповідно